

Kuidas tunda ära riigiabi?¹

Albert Linntam

Advokaadibüroo Sorainen advokaat

1. Sissejuhatus

2016. aastal jagasid Eesti ametiasutused ettevõtjatele ligi 200 miljoni euro ulatuses riigiabi ehk toetusi, mis alluvad spetsiifilistele Euroopa Liidu (EL) nõudmistele.² EL on seadnud liikmesriikidele ettevõtjate toetamiseks ranged tingimused, mis on oma detailsuse poolest unikaalsed kogu maailmas. Ilma selliste reegliteta ei oleks mõeldav EL ühisturu toimimine vabaturumajanduse tingimustes. Samal ajal kaitsevad riigiabi reeglid ka väiksemate liikmesriikide majandust, võimaldades näiteks Eesti ettevõtjatel efektiivselt konkureerida Saksamaa ja Prantsusmaa turgudel.

Teadmatus riigiabi reeglitest on korduvalt kätte maksnud nii Eestile kui ka riigilt abi saanud ettevõtjatele. Ilmekaim selline juhtum on Eesti ebaõnnestunud katsed päästa pankrotist riiklik lennukompanii Estonian Air. Praktikast tekitavad kõige rohkem probleeme olukorrad, kus abisaajatest ettevõtjad (ja mõnikord ka toetusi jagavad ametiasutused) ei teadvusta riski, et konkreetne soodustus, toetus, maksuvabastus või muu hüve võib olla käsitatav riigiabina. Selliste riskide vältimiseks on oluline teada riigiabi kui määratlemata õigusmõiste sisu ja elemente, mida alljärgnevalt selgitangi.

2. Riigiabi mõiste elemendid

Riigiabi definitsioon lähtub Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 107 lõikest 1, mis sätestab: „Kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.“

Eelnevast nähtub, et tegemist on kompleksse terminiga, mis hõlmab mitut elementi. Riigiabi mõiste avamiseks tuleb näiteks muu hulgas defineerida, milline on abi liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest, millised toetused võivad kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust jne. ELTL artikli 107 lõikest 1 ning Euroopa Kohtu praktikast on tuletatud viis elementi, mis peavad olema üheaegselt täidetud, et toetust, soodustust või muud hüve saaks lugeda riigiabiks:

- 1) abi on suunatud ettevõtjale,
- 2) abi pärineb riigi vahenditest ja on riigile omistatav,
- 3) abisaaja saab majandusliku eelise,
- 4) abiga kaasnev eelis on valikuline ja
- 5) abi võib kahjustada liikmesriikidevahelist konkurentsi ja kaubandust.³

¹ Artikli aluseks olev magistritöö võitis esimese koha Justiitsministeeriumi era- ja avaliku õiguse ning õigusloomealaste teadustööde 2016/2017. aasta konkursil ning pälvis tunnustuse Teadusagentuuri üliõpilaste teadustööde riiklikul konkursil.

² Ülevaade 2016. aastal Eestis antud riigiabist ja vähese tähtsusega abist. https://www.rahandusministeerium.ee/system/files/force/document_files/2016_a_kohta_ulevaade_vvle_26.09.17_pdf.pdf?download=1, lk 10. Vaadatud 15.01.2018.

³ Kuigi riigiabi elementide loetelud võivad sõnastuse poolest erineda, käsitlevad need kõik olemuslikult samu küsimusi. Vrd Riigiabi käsiraamat. <http://www.fin.ee/doc.php?114660>, lk 5. Vaadatud 15.01.2018.

3. Ettevõtja mõiste riigiabi kontekstis

Euroopa Kohtu praktika järgi tuleb ettevõtjateks lugeda kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega. Seejuures ei ole oluline nende üksuste õiguslik seisund ega rahastamise viis.⁴ Oluline pole isegi see, kas asutus või üksus on asutatud eesmärgiga teenida kasumit. Määrav on vaid asjaolu, kas faktiliselt tegeletakse majandustegevusega.⁵

Eestis võib riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjateks peale tavapäraste äriühingute ka mittetulundusühinguid, seltsinguid, kohaliku omavalitsuse üksusi ja teisi ametiasutusi. Seda siiski vaid eeldusel, et nad pakuvad vastutasu eest mingit kaupa või teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiksid turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid.

Ettevõtja mõiste eripäraga arvestamata jätmine on üks põhjuseid, miks praktikas võib riigiabi reeglite kohaldumine tulla kõigile asjaosalistele üllatusena. Näiteks kas riigiabi saaja võiks olla riiklik muuseum, mille peamine eesmärk on kunsti säilitada ja uurida? Kuigi tavatähenduses peetakse sellist muuseumi riigiasutuseks, ei ole siiski välistatud riigiabi reeglite kohaldumine riiklikele garantiidele, mida muuseum vajab mujalt maailmast pärit kunstiteoste laenutamiseks ja näitustel eksponeerimiseks. Selle näite puhul peetakse riikliku muuseumi majandustegevuseks rahvusvaheliste kunstinäituste korraldamist ja selle eest eelduslikult piletitulu saamist, isegi kui seda ei tehta eesmärgiga teenida kasumit.

Riigiasutusi ja muid üksusi ei peeta riigiabi kontekstis ettevõtjateks, kui nad teostavad avalikku võimu, näiteks tagavad julgeolekut (sõjavägi, politsei) või teostavad muid riigi tuumikfunktsioone.⁶ Kui sama asutus tegeleb avaliku võimu teostamise kõrval ka majandustegevusega, võib asutust lugeda siiski ettevõtjaks, eeldusel, et selle majandustegevust on võimalik selgelt eristada avaliku võimu teostamisest.⁷

4. Abi pärinemine riigi vahenditest

ELTL artikli 107 lõike 1 sõnastuse kohaselt on riigiabina käsitatav ainult abi, mis on antud liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest. Teisisõnu saab riigiabiks pidada ainult selliseid eeliseid, mis on võimaldatud otseselt või kaudselt riigi ressurssidest.⁸ See esmapilgul mitte kuigi keerukana tunduv kriteerium võib praktikas osutada komistuskiviks, mille vale tõlgendamise korral võib riigiabi reeglite kohaldumine märkamatuks jääda.

Riigi vahendid hõlmavad kõiki avaliku sektori vahendeid, sealhulgas näiteks kohaliku omavalitsuse üksuste ja valitsusest sõltumatute riigiasutuste vahendeid.⁹ Euroopa Kohtu praktikas peetakse riigi vahenditeks ka riigi osalusega äriühingu vahendeid, kuna riik saab nende vahendite kasutamist suunata.¹⁰ Selliste äriühingute vahendite käsitamist riigi vahenditena ei välista isegi see, kui sama riigi osalusega äriühingut on loetud mõne muu meetme raames ettevõtjaks ja abisaajaks.¹¹

⁴ EKo 12.09.2000, Pavlov jt, liidetud kohtuasjad C-180/98–C-184/98, ECLI:EU: C:2000:428, p 74.

⁵ Komisjoni 19.07.2016 teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, p 8. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN). Vaadatud 15.01.2018.

⁶ Samas, p 17.

⁷ EKo 12.07.2012, Compass-Datenbank GmbH, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, p 38.

⁸ EKo, 24.01.1978, Van Tiggele, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, p-d 25 ja 26.

⁹ Komisjoni teatis (viide 5), p 48.

¹⁰ EKo, 16.05.2002, Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, p 38.

¹¹ EKo 11.07.1996, SFEI jt, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, p 62.

Riigi vahenditena tuleb käsitada ka fonde, mis kuuluvad mitmele liikmesriigile ning mille kasutamise kohta võtavad riigid otsuseid vastu ühiselt. Kõige tuntum selline näide on 2012. aastal euroala võlakriisiga võitlemiseks asutatud Euroopa stabiilsusmehhanism. EL fondidest saadud toetuste kvalifitseerimine riigi vahenditeks sõltub sellest, kui suur kaalutlusruum on toetusi jagaval liikmesriigi asutusel. Riigiabiga võib olla tegemist juhul, kui EL fondist pärinevate toetuste tingimused ja abisaajad valib riigi hallatav asutus (näiteks Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus). Kui aga toetusi määrab vahetult EL institutsioon või toetusi vahendaval riigiasutusel puudub igasugune sisuline otsustusõigus, ei ole tegemist riigi vahenditega ega riigiabiga ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Viimase illustreerimiseks võib tuua näitena üleeuroopalise transpordivõrgu fondi (TEN-T), mille vahenditest rahastatakse muu hulgas Rail Balticu projekti.¹²

Teatud juhtudel saab riigile omistada ka selliseid vahendeid, mis ei ole kunagi olnud riigi ega selle äriühingu omandis. Näiteks jõudis sellisele järeldusele Euroopa Kohus Essent Network Noordi kohtuasjas.¹³ Viidatud kohtuasjas tekkis küsimus, kas riigiabina võib käsitada riigi poolt elektritarbijatele pandud kohustust hüvitada elektritootjatele investeeringutega kaasnenud kulud. Kohus leidis, et riigi ressursside all ei tule mõista ainult vahetult riigi omandis olevaid vahendeid, vaid kõikvõimalikke eeliseid, mille üle riigil on sisuline otsustuspädevus.¹⁴ See järeldus puudutab ka Eestis rakendatud taastuvenergia toetuste skeemi, mille riigiabi reeglitele vastavuse kohta tegi Euroopa Komisjon 2014. aastal positiivse otsuse.¹⁵

5. Majandusliku eelise olemasolu

Selleks et abimeede kvalifitseeruks riigiabina, peab abimeetme tulemusel saama ettevõtja majanduslikult mõõdetavat kasu. Seejuures peab saadav eelis olema ettevõtja jaoks soodsam, kui oleks saadud tavalistel turutingimustel. Riigiabi, mille kaudu võib ettevõtja saada majandusliku eelise, saab liikmesriik osutada mitmel moel, näiteks otsetoetuste, garantiide, laenude, kapitaliosaluse soetamise, maksuvabastuse rakendamise kaudu või vabastades ettevõtja muul viisil majanduslikest koormistest.

Põhjus, miks riigiabi kontekstis ei peeta majanduslikuks eeliseks soodustust, mis vastab turutingimustele, tuleneb ELTL artiklist 345. Viidatud sätte kohaselt ei mõjuta EL aluslepingud mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides. See tähendab muu hulgas seda, et liikmesriikidel ei ole keelatud tegutseda ettevõtjana, st teha investeeringuid või osutada majandustegevust, konkureerides turutingimustel eraettevõtjatega. Ilma ELTL artiklis 345 sätestatud erandita ei oleks liikmesriikidel võimalik kasutada avaliku sektori vahendeid riigieelarve tulude kasvatamiseks, tegutsedes näiteks investorina, ilma et Euroopa Komisjonilt oleks eelnevalt taotletud riigiabi luba.

Kohtupraktikas on majandusliku eelise mõiste täpsustamiseks ELTL artikli 345 mõttes töötatud välja kontseptsioon, mida nimetatakse erainvestori testiks. Selle põhimõtte kohaselt tuleb riigi vahenditest antava eelise puhul hinnata seda, kas riigi asemel oleks tavalistes turutingimustes tegutsev ettevõtja teinud samasuguse tehingu.¹⁶ Kui kasutada eespool esitatud näidet riikliku muuseumi kui võimaliku riigiabi saaja kohta, siis saab erainvestori põhimõtte järgi hinnata näiteks seda, kas muuseumile kunstiteose laenutamiseks vajaliku riikliku garantii andmine võib

¹² Komisjoni teatis (viide 5), p 59.

¹³ EKO 17.07.2008, Essent Network Noord, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, p 70.

¹⁴ Sealsamas, p-d 65–75.

¹⁵ Euroopa Komisjoni 28.10.2014 otsus riigiabi juhtumi SA.36023 (2014/NN) kohta. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254765/254765_1614362_64_2.pdf. Vaadatud 15.01.2018.

¹⁶ Komisjoni teatis (viide 5), p 74.

endast kujutada riigiabi. Kui muuseum maksab riigile garantii eest piisavat tasu, mille eest oleks ka mõistlik erainvestor olnud nõus garanteerima kunstiteose hävimisega seotud kahju, siis ei ole riigiabi mõiste tähenduses tegemist majandusliku eelise. Kui aga riiklik garantii on antud ilma vastutasuta või see on keskmisest turuhinnast madalam, on muuseum saanud majandusliku eelise ning tegemist võib olla riigiabiga.

Erainvestori testi puhul ei ole tähtis, milline oli garantii andmise põhjus – hinnatakse vaid seda, kas riik on kulutanud raha lähtuvalt turumajanduslikust loogikast. Erainvestori põhimõte mängis olulist rolli ka Estonian Airi juhtumis. Euroopa Komisjonile põhjendati lennufirmasse tehtud kapitalisüste nende majandusliku tasuvusega riigi kui investori jaoks. Samal ajal aga tunnustati meedias, et abimeetmete tegelik eesmärk on Eesti makromajanduse elavdamine, isegi kui investorina riik tehingust tulu ei saa.¹⁷ Kuna hüpoteetilise erainvestori seisukohalt on makromajanduslikud kaalutlused ebaolulised, pidas Euroopa Komisjon Eesti põhjendusi vastuolulisteks ja tegemist oli ühe lisaargumendiga, miks Estonian Airi tehtud kapitali sissemaksed loeti riigiabiks.¹⁸

Teatud erandjuhtudel ei kvalifitseerita abimeedet riigiabiks vaatamata eespool kirjeldatule isegi juhul, kui ettevõtja on saanud majandusliku eelise, mida ei oleks andnud hüpoteetiline erainvestor. Nimelt ei loeta majanduslikuks eeliseks ettevõtjatele osutatud abimeetmeid, kui need on antud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste tagamiseks.¹⁹ Selleks peab abi saav ettevõtja vastutama konkreetset määratletud avaliku teenindamise kohustuse eest, hüvitis ei tohi olla ülemäära suur ning see peab olema eelnevalt välja arvatud objektiivsel ja läbipaistval viisil.²⁰ Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste alla võib liigitada näiteks bussitranspordi ühenduste loomise või postiteenuste osutamise vähese asustusega piirkonnas.

6. Majandusliku eelise valikulisus

Peale selle, et riigi vahenditest saadav majanduslik eelis on ettevõtjale antud turutingimustest soodsamalt, peab abimeede selle riigiabiks kvalifitseerimiseks olema valikuline ehk andma valikulise eelise teatud ettevõtjatele, ettevõtjate kategooriatele või majandussektoritele.²¹ Majandusliku eelise valikulisuse kriteerium on vajalik ühelt poolt selleks, et säilitada liikmesriikide otsustusõigus majanduspoliitiliste valikute tegemisel näiteks maksupoliitika valdkonnas. Samal ajal ei ole õigustatud välistada riigiabi reeglite kohaldamisalast kõiki üldkohaldatavatena kirjeldatud abimeetmeid, kuna selliste meetmete varjus oleks liikmesriikidel võimalik eelistada abi andmisel konkreetseid ettevõtjaid ja kahjustada seeläbi ühisturul konkurentsi toimimist.

Riigiabi kontekstis ei peeta üldjuhul valikulisteks abimeetmeid, mida osutatakse võrdsetel alustel kõikidele ettevõtjatele ning mille rakendamise üle otsustatakse objektiivsete, mittediskrimineerivate ja varem avalikustatud kriteeriumide põhjal. Praktikas saab lugeda mitteselektiivseteks eelisteks eelkõige maksumeetmete kaudu saadavaid soodustusi. Kuigi esmapilgul võib mitmete meetmete puhul tunduda, et neid rakendatakse ühetaoliselt ja kõigi

¹⁷ Euroopa Komisjoni otsus riigiabijuhtumi nr SA.35956 (13/C) (ex 13/NN) kohta. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2016:174:FULL&from=EN>. Vaadatud 15.01.2018. **J. Parts**. Ka kahjumis Estonian Air võib majandusele kasulik olla. – ERR 08.02.2013. <http://www.err.ee/341705/juhan-parts-ka-kahjumis-estonian-air-voib-majandusele-kasulik-olla>. Vaadatud 15.01.2018.

¹⁸ Euroopa Komisjoni otsus riigiabijuhtumi nr SA.35956 (13/C) (ex 13/NN) kohta (viide 17), p 128.

¹⁹ EKo 24.07.2003, Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, p-d 87–95.

²⁰ Komisjoni teatis – Euroopa Liidu raamistik riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena (2011). [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52012XC0111\(03\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52012XC0111(03)). Vaadatud 15.01.2018.

²¹ EKo 19.09.2000, Saksamaa vs. Komisjon, C-156/98, EKL 2000, lk I-6857, p 22.

ettevõtjate suhtes, on kohtupraktikas mitmeid näiteid, kus üldistest tunnustest lähtuv (maksu)regulatsioon on kvalifitseeritud riigiabiks.

Üks selliseid näiteid on kohtuasi, mis puudutab Ühendkuningriigi autonoomses piirkonnas Gibraltaril kehtestatud ettevõtjate tulumaksureformi.²² Kõnealune maksureform sätestas tulumaksusüsteemi, mille kohaselt sõltus ettevõtjate maksustamine kolmest tegurist: kasumi olemasolust, Gibraltaril äriruumide kasutamisest ja töötajate arvust. Kui ettevõtja kasumist lähtumist Euroopa Kohus probleemseks ei pidanud, siis ülejäänud kahe kriteeriumi puhul tuvastas kohus riigiabi olemasolu. Nimelt andis tulumaksusüsteem kohtu hinnangul eelise *offshore*-äriühingutele, kellel puudusid töötajad ja kes ei kasutanud majandustegevuseks äriruume. Seejuures on tähelepanuväärne, et maksuregulatsioonis ei olnud *offshore*-äriühingute tulumaksust vabastamist kuidagi eraldi välja toodud, vaid sellele järeldusele jõudsid analüüsi käigus Euroopa Komisjon ja Euroopa Kohus omal initsiatiivil. Seega peavad nii liikmesriigid kui ka kohaliku omavalitsuse üksused arvestama eriti just maksude kehtestamisel võimalusega, et kohalduda võivad riigiabi reeglid.

7. Kahjulik mõju liikmesriikidevahelisele konkurentsile ja kaubandusele

ELTL artikli 107 lõike 1 järgi hõlmab riigiabi üksnes selliseid meetmeid, mis kahjustavad või ähvardavad kahjustada konkurentsi ja kaubandust. Kuigi „konkurentsi“ ja „kaubanduse“ puhul on tegemist kahe terminiga, käsitatakse praktikas neid riigiabi kontekstis enamasti koos.²³

Abimeede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, kui meede võimaldab parandada abisaaja turupositsiooni võrreldes konkureerivate ettevõtjatega.²⁴ Üldjuhul eeldatakse konkurentsimoontonutuse olemasolu juhul, kui riik annab ettevõtjale majandusliku eelise sektoris, mis on turule avatud ning kus on või võib olla konkurents.²⁵

Konkurentsi moonutust ei too kaasa aga abimeetmed, mis vastavad kolmele tingimusele. Esiteks peab abisaaja tegutsema turul, mille üle tal on seaduslik monopol. Mitmetes riikides on sellisteks valdkondadeks näiteks transport, energiamajandus ja postiteenused. Teiseks ei tohi abisaaja pakutav kaup või teenus konkureerida teiste kaupade või teenustega. Kolmandaks peab mitmes majandusvaldkonnas tegutsev abisaaja välistama võimaluse, et seadusliku monopolina ühe teenuse osutamise jaoks saadud toetust või muud hüve kasutatakse majandustegevuses, mille toetamiseks ei ole saadud abi mõeldud.²⁶ Oluline ei ole see, kas riigi antud abi võimaldab abisaajal turul laieneda ja omandada suuremat turuosa. Riigiabi reeglite kohaldamine ei sõltu ka sellest, kas meetme mõju konkurentsile on oluline, samas ei tohi olla konkurentsi moonutamise oht ka pelgalt hüpoteetiline.²⁷

Tingimus, mille kohaselt tuleb riigiabina käsitada meetmeid, mis kahjustavad liikmesriikidevahelist kaubandust, on mõnevõrra sarnane liikmesriikidevahelise konkurentsi kahjustamise kriteeriumiga. Liikmesriikidevahelist kaubandust kahjustavateks abimeetmeteks ei peeta mitte üksnes meetmeid, mille kahjulik mõju on tegelik ja tõendatud, vaid piisab ka pelgalt võimalusest, et neil on liikmesriikidevahelisele kaubandusele (s.o kaupade liikumisele) kahjulik mõju.²⁸ Ühisturusisese kaubanduse kahjustamise võimalust ei välista ainuüksi see, kui

²² EKo, 15.11.2011, Hispaania vs. Gibraltaril valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732.

²³ Komisjoni teatis (viide 5), p 186.

²⁴ EKo 17.09.1980, Philip Morris, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, p 11.

²⁵ Komisjoni teatis (viide 5), p 187.

²⁶ Sealsamas, p 188.

²⁷ EKo, Altmark Trans (viide 19), p 79.

²⁸ EKo 14.01.2015, Eventech vs. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, p 65.

abisumma või abi saav ettevõtja on suhteliselt väike.²⁹ Meede võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust isegi juhul, kui abisaaja ei osale vahetult piiriüleses kaubanduses, näiteks võib toetus muuta turule sisenemise keerulisemaks teiste liikmesriikide ettevõtjate jaoks.³⁰ Euroopa Kohus on rõhutanud, et puudub konkreetne künnis või protsendimäär, millest allpool võib kindlasti asuda seisukohale, et liikmesriikidevahelist kaubandust ei ole kahjustatud.³¹

Mõned näited meetmetest, mida Euroopa Komisjon ei ole pidanud liikmesriikidevahelist konkurentsi ja kaubandust kahjustavateks, on kohalike kultuuriürituste, liikmesriigi keeles avaldatud ajakirjandusväljaannete ja väikeste lennujaamade rahastamiseks antud toetused.³² Samal ajal on järjepidevalt peetud liikmesriikidevahelist konkurentsi ja kaubandust kahjustavaks abi näiteks professionaalsetele jalgpalliklubidele, sõltumata nende liigade kohalikust või rahvusvahelisest ulatusest ning sellest, kas klubi tegutseb ühes või mitmes liikmesriigis.³³

8. Kokkuvõte

ELTL-s sätestatud riigiabi kontseptsioon on klassikaline näide määratlemata õigismõistest, mille elementide ja sisu mõtestamiseks tuleb arvestada laialdase kohtupraktikaga. Selleks et tuvastada, kas riigilt saadud toetus, maksusoodustus, garantii, laen või muu hüve võib alluda riigiabi reeglitele, on soovitatav vastata allolevatele küsimustele.

1. Kas meede on suunatud majandustegevusega tegelevale ja selle eest kas või minimaalset tulu saavale äriühingule, mittetulundusühingule, riigiasutusele või mõnele muule üksusele?
2. Kas toetus või muu hüve pärineb riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või riigi osalusega äriühingu eelarvest või on muul viisil omistatav riigile (näiteks abisaajale soodsa maksuregulatsiooni kehtestamine)?
3. Kas abimeetme tulemusena saab abisaaja rahaliselt mõõdetavat kasu, mida ta turutingimustel poleks eelduslikult saanud?
4. Kas abimeede on suunatud selliste teenuste ja kaupade pakkumisele, mida ei saa pidada ühiskondlikult olulisteks nn üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks?
5. Kas saadav majanduslik eelis näiteks toetuse või maksusoodustuse kujul on sisuliselt suunatud konkreetsetele ettevõtjatele, ettevõtjate rühmale või majandussektorile?
6. Kas abisaaja tegeleb majandusvaldkonnas, mis on konkureerimiseks avatud ka teistele EL-s tegutsevatele ettevõtjatele?

Kui vastused kõikidele nendele küsimustele on jaatavad, on märkimisväärne risk, et Euroopa Komisjon käsitab abimeedet riigiabina. Sellisel juhul tuleb toetuse tagasinõudmise vältimiseks viia ennast kindlasti kurssi riigiabi andmise reeglitega ja neid täpselt järgida.

²⁹ EKo, Essent Netwerk Noord (viide 13), p 76.

³⁰ Komisjoni teatis (viide 5), p-d 191, 192.

³¹ EKo, Essent Netwerk Noord (viide 13), p 76.

³² Komisjoni teatis (viide 5), p 197.

³³ Nt Euroopa Komisjoni otsus riigiabijuhtumi nr SA.41617 kohta, p 48. http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_41617. Vaadatud 15.01.2018.